

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/937, 2021/969, 2021/1004
Toplantı Tarihi/Sayısı : 26.12.2023/36
Karar Numarası : 2023/1104
Başvuran : M. Y.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın tutulduğu ceza infaz kurumundaki muamele ve koşullar hakkındaki çeşitli şikâyetlerine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçelerinde özetle;

a. Sigara içmediği halde sigara içilen koğuştta kaldığını,

b. Gıyabında eşyalarının mevzuata aykırı olarak arandığını, kendisine komodin verilmediği için eşyalarını poşet içerisinde muhafaza ettiğini, İdare ve Gözlem Kurulu tarafından konuya dair karar verilmediğini,

c. 14/09/2021 tarihinde farklı mercilere toplam 44 dilekçe yazdığını, ancak bunların çıkış numaralarının talebine rağmen kendisine verilmediğini, konu ile ilgili olarak 14/09/2021 tarihinde suç duyurusunda bulunduğunu ve Bolu İl İnsan Hakları Kurulu, Bolu Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu ve eşine mektup gönderdiğini, infaz hâkimliğine başvurmadığını,

ç. Müdür ile görüşme talebinin karşılanmadığını,

d. Mahpuslara psikolojik baskı yapıldığını, bir mahpusa şiddet uygulandığına tanık olduğunu, konu ile ilgili idari soruşturma başlatıldığını, herhangi bir sonuç alınmadığını, idarenin keyfi davrandığını, koğuşt içerisinde bazı mahpusların diğer mahpuslar için kurallar koymasına idare ve personelin müdahale etmediğini,

e. Bulunduğu A-14 koğuştundan 7 kişinin yerde yattığını iddia etmekte ve anılan hususlara ilişkin olarak gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Sigara içilmeyen odaya verilmemesi iddiası ile ilgili olarak; Kurumun planlanan açılışt mevcudunun 670, arttırılmış kapasitesinin ise 1140 olduğu, ancak cevap tarihi itibariyle mevcudun 1198'e ulaştığı, kapasitenin fazlasıyla aşıldığı, Kurumdaki koğuştların sağ koridor, sol koridor ve orta koridor olarak planlandığı, 62 adet onlu koğuşt, 8 adet üçlü koğuşt, 18 adet tekli oda bulunduğu, bunlardan 3'ünün kadın, 1'inin çocuk, 5'inin tutuklu, 2'sinin işçi, 7'sinin cinsel suçlardan tutuklu ve hükümlülerin barındırılmasına ayrıldığı, bir kısmının ise ilk kabul ve karantina odası olarak ayrıldığı, bazı mahpusların Adalet Bakanlığı emirleri, can güvenliği ve infaz rejimleri sebebiyle tek başlarına kalmaları talimatlarına uygun işlem yapıldığı, kurumda sigara içilmeyen koğuşt talebinin

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

fazla olduğu, bu sebeple mahpusların durumuna bakılarak fiziki şartların elverdiği derecede uygun oda ve koğuş yerleştirmelerinin yapıldığı,

b. Eşyaları ile ilgili olarak; başvuranın 13/9/2021 tarihinde kuruma nakledildiğinde yanında getirdiği eşyaların ihtiyaç durumuna göre kendisine teslim edildiği, kendisine teslim edilenler dışında kalan eşyaların başvuruda bulunması üzerine İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile kendisine teslim edildiği, kurumda kullanılmasına izin verilen giyim eşyalarından kullanılmayacak durumda olanların yenileriyle değiştirilebileceğinin kendisine tebliğ edildiği, kararların mevzuat hükümleri çerçevesinde eşitlik ve adalet ilkeleri gözetilerek tüm mahpuslara uygulandığı, kapasitesi fazlasıyla açılan kurumda, hem toplu sevkler nedeniyle koğuşların mevcudunun yükseldiği hem de terör örgütü üyesi olan ve ağırlaştırılmış hapis cezası infaz rejimi uygulanan mahpuslar bulunması nedeniyle fazla eşyaların mahpusların yaşam alanlarını daraltacağı, ayrıca Temmuz 2021 tarihinde yaşanan rehin alma olayında içerideki fazla eşyanın barikat malzemesi olarak kullanıldığı, bu durumun da müdahaleyi zorlaştırarak görevli personelin ve mahpusların hayatlarını riske attığı, yaşanabilecek bir firar girişiminde de açılan tünelin üstünün odadaki fazla eşyalar ile kamufle edilebileceği, yangın durumunda da tehlike arz edebileceği, dolayısıyla odalardaki fazla eşyanın insani yaşam standartlarında en aza indirgenmesinin kurumda asayiş ve güvenlik sağlanarak mahpuslar ve personelin can güvenliğini korumaya yönelik zorunlu bir tedbir olduğu,

c. Dilekçelerine ilişkin tebliğ ve bilgilendirme talepleri ile ilgili olarak; başvuranın tüm dilekçelerinin ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına iletildiği, işlemleri yapılarak kuruma geri dönüşlerin yapıldığı, tebligatların yoğunluğu ve personel durumu nedeniyle aynı gün içerisinde dilekçe çıkış numaralarının teslim edilmesinin söz konusu olamadığı, mahpusların talepleri üzerine çıkış numaraları konusunda bilgi verildiği, başvuranın 13/9/2021-5/10/2021 tarihleri arasında sadece Kurum dışına UYAP sistemi üzerinden 170 adet dilekçe gönderdiği, sabah sayımları sırasında Kurum Müdürlüğüne veya farklı kurumlara yönelik talep ve başvuruları içeren dilekçelerin görevli personel tarafından kayıt altına alınarak ilgili birimlere sevk edildiği, yoğunluk durumuna göre aynı gün içerisinde veya bir gün sonra işleme alınarak ilgili kurum ve kuruluşlara gönderildiği, mahpuslara yapılan tebliğ ve bilgilendirmelere ilişkin kendilerinden imza alındığı, dilekçelerin çıkış numaralarının da bilgilendirme ve takip amacıyla kendilerine verildiği, dilekçelerin işleme alınmamasının veya uzun süre bekletilmesinin söz konusu olmadığı,

ç. Kurum Müdürü ile görüşme talebine cevap verilmemesine ilişkin olarak; gerek başmemurluk birimi gerekse Kurum 2. Müdürleri tarafından gerekli görüşmeler yapılarak talep ve şikâyetlerin dinlendiği, söz konusu görüşmelere ilişkin başvuranın imzasının alındığı, başvuranın Kurum 1. Müdürüne hitaben yazdığı 28/9/2021 tarihli dilekçesi üzerine aynı gün kendisi ile görüşme gerçekteştirildiği, ilgili birimlere talimat verildiği, 1/10/2021 tarihinde Kurum 2. Müdürü tarafından ifadesi alınarak tutanak tanzim edildiği, görüşme taleplerinin karşılanmadığı iddiasının gerçegi yansıtmadığı,

d. Psikolojik baskı iddialarına ilişkin olarak; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 2'inci ve 3'üncü maddeleri ile 29/03/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in ilgili maddesi uyarınca tüm mahpuslara eşit imkanlar sağlandığı, başvuranın iddiaları soyut olup bir olaya dayandırılmadığından konu ile ilgili delil araştırması yapılamadığı,

e. Bulunduğu koğuşta 7 kişinin yerde yattığı iddiasına ilişkin olarak; yukarıda anıldığı üzere Kurumun planlanan açılış mevcudunun 670, arttırılmış kapasitesinin ise 1140 olduğu, ancak cevap tarihi itibariyle mevcudun 1198'e ulaştığı, Kurumda bulunan 10 kişilik koğuşlarda iki katlı 8 ranza (16 yatak) bulunduğu, yeni ranza yerleştirilmesi halinde yaşam alanlarının daha da daralacağı, bu sebeple ortalama 22-23 mahpus barındırılan söz konusu koğuşlarda 16 kişi haricinde kalanlara yatak temin edildiği ancak ranzalarının olmadığı, Kurumdan kaynaklanmayan bu durumun kişiye özel bir uygulama olmadığı, Kurum mevcudu dikkate alınarak koğuş

mevcutlarının en kısa sürede düzenlendiği, var olan imkanlar doğrultusunda İdare ve Gözlem Kurulu tarafından mahpusların durumlarına uygun oda veya koğuşlara yerleştirildiği ifade edilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran herhangi bir görüş sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının “Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı” başlıklı 17’nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre; *“Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.”*

6. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde *“Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”* Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 48’inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde; Kuruma yapılan başvuruların inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulacağı hükmü bulunmaktadır.

8. Mezkûr Yönetmelik’in “Karar türleri” başlıklı 65’inci maddesine göre; *“Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”*

9. Yine mezkûr Yönetmelik’in 67’nci maddesinin ikinci fıkrasında; *“Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde”* gerekçeli kabul edilmezlik kararı verileceği düzenlenmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın iddiaları, muhatap ceza infaz kurumu idaresinin yanıtları ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

12. Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) tarafından da ifade edildiği üzere *“kötü muamele çok farklı biçimlerde olabilir; bunların birçoğu bilerek yapılmayabilir ancak düzenlemelerle ilgili eksikliklerden veya yetersiz kaynaklardan dolayı ortaya çıkabilir. Bu nedenle bir tesisteki genel yaşam kalitesi, CPT açısından oldukça önemlidir. Söz konusu yaşam kalitesi, büyük ölçüde mahkumlara sunulan faaliyetlere ve mahkumlar ve personel arasındaki ilişkilerin genel durumuna dayanmaktadır.”* (2.Genel Rapor [Inf (92) 3], para. 44).

13. AİHM, kötü muamele yaşamının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların uygun kanıtlarla desteklenmesi gerektiğini, Mahkeme tarafından bu konuda değerlendirme yapılırken makul şüpheden uzak kanıtların

bulunmasının arandığını, bu kapsamdaki bir kanıtın yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen karinelere de oluşabileceğini belirtmektedir (*Labita/İtalya* [BD], B. No: 26772/95, 6/4/2000, para. 121).

14. Başvuranın, sigara içmediği halde sigara içilen koşutta kaldığı iddiasına ilişkin olarak; muhatap Kurum tarafından Kurum mevcudunun kapasite üzerinde olduğu, oda ve koğuş yerleştirmelerinin can güvenliği ve infaz rejimleri gözetilerek yapıldığı, öte yandan kurumda sigara içilmeyen koğuş talebinin fazla olduğu, bu sebeple mahpusların durumuna bakılarak fiziki şartların elverdiği ölçüde taleplerin dikkate alınabildiği ifade edilmiştir.

15. AİHM, sigara içilen koşutta tutulmayı diğer koşullarla birlikte ağırlaştırıcı bir unsur olarak ele almış (*Florea /Romanya*, B. No: 37186/03, 14/09/2010, para. 60-62) başlı başına bir ihlal nedeni olarak görmemiştir. AYM de, cezaevlerinde tutulan kişilerin maruz kaldığı maddi koşulların Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen işkence ve kötü muamele yasağı kapsamına girebilmesi için asgari bir eşiğe ulaşmış olmasını aramaktadır (*Ergin Aktaş*, B. No: 2014/14810, 21/9/2016, para. 73).

16. Mahpuslar ceza infaz kurumlarında 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un 23 ve devamı maddeleri ile 29/12/2020 tarihli ve 31349 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in 19 ve devamı maddelerine göre; ilk defa suç işleyip işlemedikleri, aklî ve bedensel durumları, yaşları, tehlike hâli taşıyıp taşımadıkları, suç türleri, örgüt üyelikleri, infaz rejimleri ve süreleri gibi hem mahpusların sağlık ve güvenliğini hem de ceza infaz kurumunun düzen ve güvenliğini dikkate alan esaslar çerçevesinde barındırılmaktadır. Başvuranın bulunduğu Kurumda kapasitenin aşıldığı, dolayısıyla mezkûr mevzuat çerçevesinde öncelik arz etmeyen oda/koğuş değişikliği taleplerinin karşılanmakta zorlandığı anlaşılmaktadır. Bu durum, yukarıda anılan AİHM ve AYM içtihadı ile birlikte ele alındığında, yalnızca sigara içilmeyen koşutta kalma talebinin karşılanmaması bakımından başvuruda Anayasa'nın 17'nci maddesinde düzenlenen kötü muamele yasağının *ihlal edilmediği* değerlendirilmektedir.

17. Eşyalarının aranması ve komodin verilmemesi iddiasına ilişkin olarak; 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un 36'ncı maddesinin birinci fıkrası ile Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 34'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre "*Kurumlarda, oda ve eklentilerinde, hükümlünün üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabilir.*"

18. 17/06/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in "Eşyaların nakilleri" başlıklı 17'nci maddesine göre ise "*(1) Hükümlüyü başka bir ceza infaz kurumuna nakleden ceza infaz kurumu, hükümlünün eşyalarını, eşya teslim tutanağına ayrıntılı bir şekilde kaydeder ve bu eşyalardan hangilerinin hükümlünün koğuş veya odasında bulundurulmasına izin verildiğini belirtir. (2) Hükümlünün naklen geldiği ceza infaz kurumunun koğuş veya odasında bulundurulması mümkün olmayan eşyaları kuruma kabul edilmez ve ailesine iade edilmek üzere tutanakla muhafaza altına alınır.*"

19. Muhatap Kurum tarafından; başvuranın 13/9/2021 tarihinde kuruma nakledildiğinde yanında getirdiği eşyaların ihtiyaç durumuna göre kendisine teslim edildiği, kendisine teslim edilenler dışında kalan eşyaların başvuruda bulunması üzerine İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile kendisine teslim edildiği, kurumda kullanılmasına izin verilen giyim eşyalarından kullanılmayacak durumda olanların yenileriyle değiştirilebileceğinin kendisine tebliğ edildiği, kapasitesi fazlasıyla aşılınan kurumda hem toplu sevkler nedeniyle koşuşların mevcudunun yükseldiği hem de terör örgütü üyesi olan ve ağırlaştırılmış hapis cezası infaz rejimi uygulanan mahpuslar bulunması nedeniyle fazla eşyaların mahpusların yaşam alanlarını daraltacağı, ayrıca Temmuz 2021 tarihinde yaşanan rehin alma

olayında içerideki fazla eşyanın barikat malzemesi olarak kullanıldığı, bu durumun da müdahaleyi zorlaştırarak görevli personelin ve mahpusların hayatlarını riske attığı, yaşanabilecek bir firar girişiminde de açılan tünelin üstünün odadaki fazla eşyalar ile kamufle edilebileceği, yangın durumunda da tehlike arz edebileceği, dolayısıyla odalardaki fazla eşyanın insani yaşam standartlarında en aza indirgenmesinin kurumda asayiş ve güvenlik sağlanarak mahpuslar ve personelin can güvenliğini korumaya yönelik zorunlu bir tedbir olduğu açıklamalarında bulunmuştur.

20. Ceza infaz kurumlarında birtakım hak ve özgürlükler, hukuka uygun olarak özgürlüğü kısıtlanan kişiyi, özgürlüğünden yoksun bırakılmasının doğal sonucu olandan daha yoğun düzeyde bir üzüntüye ve ümitsizliğe sokmaması koşuluyla ve düzen ve güvenliği sağlamak için kısıtlanabilmektedir (AYM, Ergin Aktaş, para. 79). Ceza infaz kurumlarındaki işlem ve uygulamaların mümkün olduğunca mahpusların ihtiyaçları gözetilerek hayata geçirilmesi gerektiği de vurgulanmakla birlikte, mevcut başvurudaki iddia bakımından, söz konusu sınırlamaların yol açtığı sıkıntının yukarıda anılan asgari eşiğe (AYM, Ergin Aktaş, para. 73) ulaşmadığı açıktır. Dolayısıyla, anılan iddia ile ilgili olarak, Anayasa'nın 17'nci maddesi kapsamında kötü muamele yasağının *ihlal edilmediği* değerlendirilmektedir.

21. Dilekçelerine yapılan işlemler hakkında bilgilendirilmediği iddiasına ilişkin olarak; muhatap Kurum başvuranın tüm dilekçelerinin ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına iletildiğini, tebligatların yoğunluğu ve personel durumu nedeniyle aynı gün içerisinde dilekçe çıkış numaralarının teslim edilmesinin söz konusu olmadığını, ancak daha sonra dilekçelerin çıkış numaralarının bilgilendirme ve takip amacıyla kendilerine verildiğini, başvuranın 13/9/2021-15/10/2021 tarihleri arasında Kurum dışına UYAP sistemi üzerinden 170 adet dilekçe gönderdiğini, keza Kurum Müdürlüğüne talep ve başvuruları içeren dilekçelerinin de işleme alındığını ifade etmiştir.

22. Başvuru dosyası kapsamındaki evrak incelendiğinde, başvuranın 14/09/2021 tarihli suç duyurusunun ve çeşitli tarihlerde Bolu İl İnsan Hakları Kuruluna, Bolu Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kuruluna, Düzce İl Sağlık Müdürlüğüne, Düzce İnfaz Hâkimliğine ve Kamu Denetçiliği Kurumuna yazdığı dilekçelerinin aynı gün veya takip eden iş günlerinde ilgili makamlara iletildiği görülmektedir. Keza başvuranın Kurumumuza sunmuş olduğu pek çok dilekçesi de bulunmaktadır. Yine, başvuranın muhatap Kuruma yazdığı dilekçelerin de kayıt altına alındığı görülmüştür. Muhatap Kurum ayrıca; dilekçelerin çıkış numaralarının ve fotokopilerinin dilekçeleri yazdığı aynı gün infaz biriminin isleyişi ve iş yoğunluğundan başvurana verilemediğini, ancak en kısa sürede taleplerinin karşılandığını belirtmiştir. Bununla birlikte başvuran, iddiasını uygun kanıtlarla desteklemediği ve makul şüpheden uzak bir kanıt sunmadığı gibi (*Labita/İtalya*, para. 121) mevcut evrak başvuranın iddialarının aksi yönündeki karineleri desteklemektedir. Dolayısıyla, başvuranın dilekçeleri ile ilgili işlemlere dair iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu, bu sebeple *kabul edilmez* bulunması gerektiği değerlendirilmektedir.

23. Müdür ile görüşme talebinin karşılanmadığı iddiasına ilişkin olarak; muhatap Kurum tarafından, gerek başmemurluk birimi gerekse Kurum 2. Müdürleri tarafından gerekli görüşmeler yapılarak talep ve şikâyetlerin dinlendiği, söz konusu görüşmelere ilişkin başvuranın imzasının alındığı, başvuranın Kurum 1. Müdürlüğüne hitaben yazdığı 28/9/2021 tarihli dilekçesi üzerine aynı gün kendisi ile görüşme gerçekleştirildiği, ilgili birimlere talimat verildiği, 1/10/2021 tarihinde Kurum 2. Müdürü tarafından ifadesi alınarak tutanak tanzim edildiği ifade edilmiştir.

24. Başvuru dosyası kapsamındaki evrak incelendiğinde başvuranın 6/10/2021 tarihinde Müdür ile görüştüğüne ve eşyaları ile ilgili olarak kendisine bilgi verildiğine dair imzasının alındığı görülmüştür. Öte yandan başvuranın, makul şüpheden uzak kanıtlar veya yeterince ciddi, açık ve tutarlı emareler ya da aksi ispat edilemeyen karineler sunmadığı (*Labita/İtalya*, para. 121) anlaşılmıştır. Bu kapsamda, anılan iddianın açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle *kabul edilmez* bulunması gerektiği değerlendirilmektedir.

25. Mahpuslara psikolojik baskı yapıldığı, bir mahpusa şiddet uygulandığına tanık olduğu, konu ile ilgili idari soruşturma başlatıldığı, herhangi bir sonuç alınmadığı, idarenin keyfi davrandığı, koğuş içerisinde bazı

mahpusların diğere mahpuslar için kurallar koymasına idare ve personelin müdahale etmediğı iddialarına ilişkin olarak; muhatap Kurum, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 2'inci ve 3'üncü maddeleri ile Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in ilgili maddesi uyarınca tüm mahpuslara eşit imkânlar sağlandığını, başvuranın iddialarının soyut olup bir olaya dayandırılmadığından konu ile ilgili delil araştırması yapılamadığını ifade etmiştir. Diğere yandan başvuranın iddia ettiği kötü muameleye dair olayların somut anlatımı içeren bir iddia ileri sürmediğı görülmektedir.

26. Olayların tamamen veya büyük ölçüde yetkililerin münhasıran bilgisi dâhilinde olduğu durumlarda ispat yükü, tatmin edici ve ikna edici bir açıklama sağlamak için yetkili makamlara ait olarak kabul edilebilecek olsa da (AİHM, *Doroseva/Moldova*, B. No: 39553/12, 28/04/2015, para. 27) başvuranın iddialarının, makul şüpheden uzak kanıtlar veya yeterince ciddi, açık ve tutarlı emareler ya da aksi ispat edilemeyen karineler ile desteklenmediğı (*Labita/İtalya*, para. 121) görülmektedir. Dolayısıyla başvuranın açıkça dayanaktan yoksun olan söz konusu iddiası bakımından da başvurusunun *kabul edilmez* bulunması gerektiğı değerlendirilmektedir.

27. Koğuşta 7 kişinin yerde yattığı iddiasına ilişkin olarak ise; AYM, cezaevlerinde tutulan kişilerin maruz kaldığı maddi koşulların Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen işkence ve kötü muamele yasağı kapsamına girebilmesi için asgari bir eşiğe ulaşmış olması gerektiğini ifade etmiş (Ergin Aktaş, para. 73); "*asgari ağırlık seviyesi değerlendirmesinde ise tutulma süresi, açık havada egzersiz yapma olanakları, koşulların fiziksel ve zihinsel etkileri, bazı durumlarda mahpusun yaşı, cinsiyeti, sağlığı ve davanın tüm koşulları gibi birçok faktörün önemli rol oynadığını belirtmiş; bunlarla birlikte tutulma koşullarının kötü muamele oluşturup oluşturmadığı belirlenirken kişisel alan faktörünün temel bir unsur olarak dikkate alınması*" gerektiğini vurgulamıştır (Cengiz Yetgin, [GK] B. No: 2019/39068, 14/6/2023, para. 58).

28. AYM, Cengiz Yetgin başvurusunda (para.59 vd.), kişisel alan faktörü ile ilgili olarak şu değerlendirmelerde bulunmuştur: Dörtten fazla mahpusun barındırıldığı çok kişilik koğuşlarda bir mahpus için asgari yaşam alanı 4 m² olmakla birlikte, koğuştan bağımsız olmayan ve sadece o koğuşun kullanımına açık olan, gün ışığıyla açılıp hava kararınca kapatılan ve bu sürede bireysel veya grup olarak faaliyet yapılabilen, faaliyet konusunda kısıtlama olmayan havalandırma bahçesi de yaşam alanına dâhil olup asgari yaşam alanının 4 m²'nin altına düşmesi hâlinde ise bunun kısa süreli, küçük çaplı ve ara sıra olması, yeterli koğuş dışı dolaşım özgürlüğü ve koğuş dışı etkinlikler bulunması, mahpusun genel olarak uygun nitelikte olan ve tutulma koşullarını ağırlaştırıcı başka bir unsur taşımayan bir ceza infaz kurumunda tutuluyor olması koşulları aranmaktadır. Öte yandan, başvuranın, şikâyet edilen olguların ayrıntılı ve tutarlı açıklamasını yapması ve bazı durumlarda farklı kanıtlar sunabilmesi beklenmekte, bu aşamadan sonra kişisel alan darlığını yeterince telafi edebilecek faktörlerin bulunduğunu ispat yükünün kamu makamlarına geçmesi söz konusu olmaktadır (Cengiz Yetgin, para. 69).

29. Somut olayda başvuran, bulunduğu koğuşta 7 kişinin yerde yattığını iddia etmiş, ancak tutulduğu kurumdaki koşullara dair ayrıntılı ve tutarlı açıklamalarda bulunmamış, tutulduğu koğuşta 7 kişinin yerde yatması dışında başkaca bir eksiklik veya yetersizlikten ya da kamu görevlilerinin kasıtlı uygulamasından şikâyet etmemiştir (Mustafa Kılıç, B. No: 2019/32057, 20/7/2023, para. 34).

30. Diğere yandan muhatap Kurum; arttırılmış kapasitesinin 1140 olduğu, ancak cevap tarihi itibariyle mevcudun 1198'e ulaştığı, Kurumda bulunan 10 kişilik koğuşlarda iki katlı 8 ranza (16 yatak) bulunduğu, yeni ranza yerleştirilmesi halinde yaşam alanlarının daha da daralacağı, bu sebeple ortalama 22-23 mahpus barındırılan söz konusu koğuşlarda 16 kişi haricinde kalanlara yatak temin edilmekle birlikte ranzalarının olmadığı, Kurum mevcudu dikkate alınarak koğuş mevcutlarının en kısa sürede düzenlendiğı, var olan imkânlar doğrultusunda İdare ve Gözlem Kurulu tarafından mahpusların durumlarına uygun oda veya koğuşlara

yerleştirildiği açıklamalarında bulunmuştur.

31. Kurum 8 kişilik 72 oda, 3 kişilik 8 oda, 1 kişilik 16 odadan olmak üzere toplam 616 kişi kapasiteli olarak planlanmış, 3 ve 8 kişilik odalar dubleks olarak yapılmıştır. 3 kişilik odaların alt ve üst kat ortak yaşam ve yatak bölümleri 27'şer m²'dir. 8 kişilik odaların üst kat yatak bölümleri net 28 m², alt kat ortak yaşam bölümleri 32.5 m²'dir. 8 kişilik ünitelerde 35 m², 3 kişilik ünitelerde 30 m² havalandırma bahçeleri yer almaktadır. Bu durumda kişisel alanın 4 m²'den fazla olduğu anlaşılmaktadır.

32. AYM, mahpusların asgari kişisel alana sahip olduğu hâllerde kötü muamele yasağı kapsamında bir değerlendirme yaparken kişisel yaşam alanı büyüklüğünün asgari standardı karşılamasının her zaman tek başına yeterli olmadığını, tutulma koşullarının diğer yönlerinin yeterliliğinin/yetersizliğinin incelenmesi gerektiğini; bu durumda alan faktörü asgari standardı karşılasa da açık hava egzersizine, doğal ışığa veya havaya erişim, havalandırmanın mevcudiyeti, ısıtma düzenlemelerinin yeterliliği, tuvaleti özel olarak kullanma, temel sıhhi ve hijyen gerekliliklere uygunluk gibi diğer unsurların eksikliğiyle birleştiğinde 17'nci maddenin ihlal edildiğine karar verilebileceğini belirtmektedir (Cengiz Yetgin, para. 82).

33. Başvuranın ağırlaştırıcı diğer unsurlara dair bir açıklaması olmamıştır. Her ne kadar başvuran, bulunduğu koğuşta sigara içilmesinden şikâyet etse de bu iddiayı bulunduğu koğuşun kalabalık olması ile bağlantılı olarak ileri sürmemiştir. Keza, açık hava egzersizine, doğal ışığa veya havaya erişim, havalandırmanın mevcudiyeti, ısıtma düzenlemelerinin yeterliliği, tuvaleti özel olarak kullanma, temel sıhhi ve hijyen gerekliliklere uygunluk gibi diğer unsurların eksikliğinden de söz etmemiştir.

34. Tüm bu açıklamalar ışığında, başvuranın yukarıda anılan iddialarına ilişkin olarak kötü muamele yasağının ihlal edildiği sonucuna götürececek bir değerlendirmede bulunmak mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla, kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmektedir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

26/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye